

Převod náhradního pozemku podle zákona o půdě

V řízení o převod náhradního pozemku podle § 11 odst. 2 zákona o půdě není soud plně vázán žalobním petitem. Pokud oprávněná osoba požaduje uspokojení svého práva na náhradní pozemek, které žalovaný může plnit vícero způsoby, jde o řízení o určitém způsobu vypořádání ve smyslu § 153 odst. 2 o. s. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 3250/2008, ze dne 6.1.2009)

Nejvyšší soud České republiky v právní věci žalobce L. L., zastoupeného advokátkou, proti žalovanému P. f. České republiky, o nahrazení projevu vůle, vedené u Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou pod sp. zn. 13 C 119/2005, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 8.1.2008, č. j. 15 Co 120/2007-62, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 8. 1. 2008, č. j. 15 Co 120/2007-62, a rozsudek Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 29. 11. 2006, č. j. 13 C 119/2005-47, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu ve Žďáru nad Sázavou k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou rozsudkem ze dne 29. 11. 2006, č. j. 13 C 119/2005-47, zamítl žalobu s návrhem, aby soud za žalovaného udělil souhlas s uzavřením smlouvy o bezúplatném převodu vlastnictví pozemků blíže specifikovaných ve výroku I. rozsudku soudu prvního stupně. Vyšel ze zjištění, že žalobce má právo na převod náhradního pozemku podle rozhodnutí Okresního pozemkového úřadu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 12. 3. 1992, sp. zn. PÚ 1647/91, z něhož dosud zůstala nevypořádána část ve výši 32.430,50 Kč. Dále vzal za prokázané, že podle smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 8. 12. 2005 má žalobce nevypořádaný nárok ve výši 8.100,- Kč. Dovedl, že v dané věci se jedná o nárok podle § 11 odst. 2 zákona č. [229/1991](#) Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“). Zaujal názor, že nárok na poskytnutí náhradních pozemků nezahrnuje právo oprávněné osoby na výběr náhradních pozemků. Vyslovil, že právo na volbu náhradního pozemku nemá oprávněná osoba ani po novelizaci zákona o půdě, provedené zákonem č. [131/2006](#) Sb., který zavedl pro převod náhradních pozemků oprávněným osobám systém veřejných nabídek. Dospěl k závěru, že žaloba na uzavření dohody o bezúplatném převodu pozemků ve vlastnictví státu nemůže být úspěšná, pokud pozemky, jejichž převodu se žalobce domáhá, nebyly již dříve zařazeny do veřejné nabídky P. f. a oprávněná osoba o něj nepožádala zákonem stanoveným způsobem.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudkem ze dne 8. 1. 2008, č. j. 15 Co 120/2007-62, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, přičemž se zcela ztotožnil s jeho právními závěry a rovněž jeho skutková zjištění shledal správnými. Podle odvolacího soudu soud prvního stupně správně vycházel z právní úpravy zákona o půdě v novelizovaném znění provedeném zákonem č. [131/2006](#) Sb. Zaujal názor, že z ustanovení § 11a zákona č. [131/2006](#) Sb. nevyplývá právo oprávněné osoby na bezúplatný převod náhradního pozemku v téže obci, kde se nachází pozemky původní. Dále vyslovil, že ani z ustanovení § 11 odst. 2 zákona o půdě nelze dovést, že by oprávněná osoba si mohla vybírat, které náhradní pozemky bude požadovat na základě bezúplatného převodu pozemků

ve vlastnictví státu. Podle odvolacího soudu oznámení veřejných nabídek se nevztahuje ke konkrétní oprávněné osobě, nýbrž je adresováno všem oprávněným osobám, které splňují podmínky pro bezúplatný převod náhradních pozemků. Pokud požádá o bezúplatný převod náhradních pozemků více oprávněných osob, P. f. konečnou smlouvu o převodu pozemků uzavře s přihlédnutím ke všem okolnostem s konkrétní oprávněnou osobou. Odvolací soud se ztotožnil s námitkou žalobce, že v dané věci došlo k porušení povinností P. f., pokud po dobu 15 let od vzniku nároku nebyl schopen se žalobcem se dohodnout na bezúplatném převodu pozemků. Uzavřel, že zákon o půdě neumožňuje vyhovění žalobě na nahrazení projevu vůle žalovaného ani na uzavření dohody o bezúplatném převodu předmětných pozemků.

Proti rozsudku odvolacího soudu (výroku I., II.) podal žalobce včas dovolání, jehož přípustnost dovozoval z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovozoval existenci dovolacích důvodů podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a § 241 odst. 3 o. s. ř. Podle dovolatele rozhodnutí soudů obou stupňů spočívají na nesprávném právním posouzení věci a taktéž že rozhodnutí vycházejí ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Vytýkal soudům obou stupňů nesprávné zhodnocení skutečnosti, že řádně a zcela oprávněně uplatnil svůj zákonný nárok, proto mělo být žalobě vyhověno. Tvrdil, že již řadu let se snaží o vypořádání svých nároků přiměřeným způsobem s tím, že v řízení prokázal své dosud nevypořádané nároky podle zákona o půdě. Namítal, že P. f. nemůže upřednostňovat mezi skupinami subjektů, které mají nárok na bezplatný převod. Podle dovolatele soudy by proto měly zkoumat, zda tento stav není výsledkem libovůle či svévole P. f. při naplňování zákona o půdě. Konstatoval, že postup P. f. naplňuje i porušení článku 2 Listiny základních práv a svobod, resp. článku 2 odst. 3 Ústavy. V této souvislosti odkazoval na rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 495/05. Navrhl zrušení rozhodnutí odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl zamítnutí dovolání.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací zjistil, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení řádně zastoupeným advokátem. Přípustnost dovolání v této věci vyplývá z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Přezkoumal proto dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu a dospěl k závěru, že dovolání nelze upřít opodstatnění.

Dovolací soud považuje problematiku převodů náhradních pozemků podle § 11 odst. 2 zákona o půdě za značně komplikovanou a zákonodárcem nepřehledně upravenou, což v minulosti vedlo k tomu, že žalovaný svou povinnost převádět náhradní pozemky oprávněným osobám plnil zcela nedostatečně, často i na základě libovůle. Přesto je třeba v právním státě zajistit ochranu práv, založených zákonem, a mimořádnou pozornost věnovat nápravě křivd ve smyslu restitučních zákonů, jímž je v dané věci zákon o půdě. Dovolací soud se výkladem příslušných právních vztahů již vícekrát zabýval, a to i těch, která jsou předmětem tohoto řízení.

Za základní rozhodnutí považuje dovolací soud známý rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 28 Cdo 1847/2001. V něm dovolací soud vyslovil, že právo podle § 11 odst. 2 zákona o půdě je právem, které je vymožitelné, je soudem chráněno podle § 1 - 3 o. s. ř. a lze je realizovat uložením povinnosti uzavřít smlouvu. Soud však musí disponovat skutkovými zjištěními umožňující mu rozhodnout o povinnosti žalovaného náhradní pozemek poskytnout. K tomu je mj. třeba znát i seznam pozemků, které s ohledem na výsledek přípravného řízení je možno oprávněné osobě nabídnout. Dovolací soud shledává tento rozsudek stále aktuálním, a to i po účinnosti nového ustanovení § 11a zákona o půdě. Touto otázkou se zabýval v rozsudcích ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 28 Cdo 1197/2008, nebo ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. 28 Cdo 4180/2007, v němž uvedl, že neshledává z hlediska právního vztahu podstatný rozdíl mezi postavením oprávněné osoby podle současné úpravy s úpravou převodů náhradních pozemků podle zákona č. [95/1999](#) Sb. V rozsudku ze dne 11. 6. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3042/2006 dovodil, že poskytování náhradních pozemků bylo začleněno již v zákonu

č. 95/1999 Sb. Jeho smyslem bylo u jednotlivých pozemků ve vlastnictví státu, které byly určeny k převodu, shromáždit nároky oprávněných osob na náhradní pozemky i požadavky jiných osob na převod, a upravit postup P. f. při vyřizování požadavků oprávněných osob a jiných osob, které projeví o pozemek zájem; zákon ukládal v § 7 odst. 2 P. f. oznámit zahájení prodeje konkrétního pozemku a předat toto oznámení obci k vyvěšení na úřední desce obecního úřadu a upravoval postup P. f. v případech, kdy mezi zájemci byly oprávněné osoby. Shora citovaný rozsudek se zabýval i obsahem nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2004, sp. zn. III. ÚS 495/02, týkajícího se dlouhodobě neuspokojených nároků na převod náhradních pozemků, a dovedl, že tento nálezn není překonaný ani současnou úpravou postupu P. f., protože libovůli či svévoli nelze vyloučit ani za této úpravy.

Dovolací soud neshledává důvod pro odklon od shora uvedené své judikatury, a shledává, že rozsudek odvolacího soudu s ní není zcela v souladu, i když za správný a odpovídající dosavadní judikatuře Nejvyššího soudu považuje jeho základní závěr, že oprávněná osoba nemá nárok na výběr konkrétního pozemku.

V dané věci dovolací soud však považuje za nutné zdůraznit, že v řízení o převod náhradního pozemku podle § 11 odst. 2 zákona o půdě není soud plně vázán žalobním petitem. Pokud totiž oprávněná osoba požaduje uspokojení svého práva na náhradní pozemek, které žalovaný může plnit vícero způsoby, jde o řízení o určitém způsobu vypořádání ve smyslu § 153 odst. 2 o. s. ř. Podstatou uplatněného návrhu je nárok na převod náhradního pozemku, soud však není vázán žalobním petitem, podle něhož má být převeden konkrétní pozemek. Soud může podle uvedeného ustanovení překročit návrh účastníků, protože z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. Takto již dovolací soud dříve judikoval, s tím, že tento postup by byl nepoužitelný jen v případě, že by jej žalobce odmítl, tj. odmítl by jiné plnění, než převodem jím označených pozemků.

Soudy tedy nepostupovaly správně podle § 153 odst. 2 o. s. ř., pokud nezjistily, zda žalobci souhlasí s převodem i jiných vhodných pozemků podle rozhodnutí soudu. Nárok uplatněný žalobou tedy neposoudily správně (§ 241 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Rozsudek odvolacího soudu proto nebyl shledán správným, a stejně tak i rozsudek soudu prvního stupně. Oba rozsudky byly proto v dovolacím řízení zrušeny, a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem a odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)